

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

Ph. Pr. ⁴⁹

031 =

4° Ph. Pr. ~~2006 m~~

63^c

Gesenius

Handwritten: **CHRISTIANI VIGILIS**

V. D. M.

CHRISTIANA BENEDICTIO

ad
IMPIAM & IMMANEM
maledicentiam,

DNI. SAM. PUFENDORFII
I. N. D. & P.

Quam ille in Epistola ad Celeberrimum Virum,

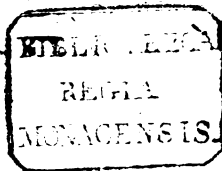
DN. JOH. ADAMUM SCHERZERUM
Theologum apud Lipsienses Primarium,
effutiit.

Matth. V. v. 44. 45.

BENEDICITE MALEDICENTIBUS
Orate pro PERSEQUENTIBUS & CALU-
MNIANTIBUS vos, ut sitis
FILII PATRIS VESTRI qui est in cœlis.

4.

i. Pet. III. v. 9. seqq.

NE reddatis malum pro malo, aut convitium pro convitio. **BENEDICITE** potius, scientes quia ad hoc vocati estis, ut benedictionem hereditate possideatis. Quisquam enim vitam diligere vult, & videre dies bonos, coërceat linguam suam à malo, & labia ne loquantur dolum. Declinet à malo, & faciat bonum, inquinat pacem & sequatur eam. Quia oculi Domini super iustos, & aures ejus in preces eorum. Vultus autem Domini in facientes mala. Et quis ille qui malo vos afficere vult, aut affligere vult (τις ὁ θάνατον ὑμῶν) si boni imitatores fueritis. Sed si & patimini propter justitiam beati, timeant eorum ne timeatis neque conturbemini. Dominum autem sanctificate in cordibus vestris.

CUM DEO!

Tane tandem invenisse Te speras, Doctissime & Celeberrime Dn. Pufendorfi, honestam magno nomini tuo vindictam, quâ veritatem salutarem quidem illam, sed chen quam Tibi amaram, gloriosè ulcisceris. Dudum est quando ab eo qui procul habitabat & benè cupiebat monitus fui, Te atrocissima in me bonamque meam famam moliri, & ut illa gravissimè pateretur in suprema Regni curia enixe egisse. Non magnopere terruit nuncium; potius animum auxit, cum crederem ea ratione & me futurum inter eos quibus dulcissimus hominum salvator, prædixit: persequentur vos & deferent apud Reges & Præsides propter nomen meum, ut est apud Lucam Evangelistam cap. XXI. v. 12. Certa mihi, quæ nec sefellit, spes erat, Potentissimum Regem, caeterosque per Svediam justitiæ Principes, Te justitiæ sacerdote longè justiores esse, quàm ut condemnare justum possent & impii causam impiam justam pronunciare; id quod & Deo abominabile esse Regum sapientissimus pronuntiavit in proverbiiis suis c. 17. v. 15.

Improbi hujus moliminis nuncium neglectum vix erat & animo abjectum, dum ecce novum adest furibundæ mentis argumentum; Dnum. Sam. Pufendorfiū Hamburgi typis exseribendas obtulisse chartas novem circiter quaternionum quibus mendacium in ipsa fronte pingetur: *Sam. Pufendorfi apologia contra SCURRILITATES & licujus V. D. M. qui se Christianum Vigilem vocare voluit.*

Hamburgi cum res ex voto non succederet, nolletq; sub
fædo scurrilitatum nomine scribi veritas, cito pede Lipsi-
am ad nundinas properat impudentia, an ea forte occasio-
ne divendi per orbem posset. Ne tamen in fronte effrons
appareret inverecundia, illud monstrum nominis muta-
tur & indici librorum inscribitur, qui illis nundinis autu-
mnalibus francofurtensibus & Lipsiensibus an. 1674. prod-
bant, sed ut opus aliquod (in magnum reipublicæ literariæ
detrimentum) serius exhibitum sub hoc titulo : *Sam. Pu-
fendorffii Responso ad maledicum* (nempe malè dicta erant
veritas) *scriptum cujusdam V. D. M. qui se Christianum Vigi-
lem vocat, juxta Exemplar Londinense.* Scilicet sic cito ad-
olevit abortus, & qui paucos ante dies Hamburgi Junonis
Lucinæ operam frustra expectaverat, jam nigellis Cadmi
filiolis renatus dicitur, quamvis hæ pulchræ Nymphæ vir-
ginitatem sibi intactam inde hætenus servaverant. Cre-
dito, mi Dne. Pufendorffii, omnem hanc protervitatem
quã superos, inferos, in auxilium vocaveras, ut dignita-
tem meam imminueres & bonam famam commaculares,
credito, inquam, non me à constantia & æquanimitate
vel latum ungvem dimovisse; Non quod mordacem, qui
in Te est, dentem non nossem; sed quod causæ bonitate
fretus, & Dei ope subnixus, hosce Diaboli insultus non
ultra nocituros considerem, quam id mihi in salutem per-
miserit divina bonitas. Et vide quã tandem in crepitum
desierint, quæ non nisi fulgura & tonitrua minabantur nu-
bes ventosæ. Ut animo vel furori potius mos geratur, scri-
bitur & exscribitur Epistola, idque, ne sine omine esset
nomen, *Har der vvici*, fortè viciniore nobis oppido quam
ut ad fæderatos Belgas pertinere posset aut Hollandici no-
minis Typographum *Cornelium* *ban der Bucht* *novisse.* Hæc
conquæsta super injuriis justissimi facti, sic penitus nihil

præter

præter injurias & calumniarum protervitates spirat, ut
 crederem non ipsum, qui à calumniis & obreccationibus
 nomen habet Diabolum calumniandi artes magis gnare
 & eleganter exercere potuisse. *Duos de albare se velle pa-*
rietes promittit & id quidem *unâ fidelia*; forte ex cacabis
 illis fætidis (Stindpotten) quibus obsessæ urbes angustari
 hodie assolent. Si denigrare dixisset, verius forte & con-
 venientius: quid enim à tanta nigredine albi aut candidi
 exspectare quis poterit. Minus tamen adhuc quam res est
 dixisti, Dne. Pufendorfi, & non duos sed tres simul tuo co-
 lore, cheu quàm nimis atro, infecisti. E quibus tamen
 tertius qui Excellentissimo Scherzero & mihi non sine in-
 genti solatio & forte non minori auxilio in societatem
 mali venit, sic prorsus magnus est & potens, ut sperari
 possit, quod non impune ferre debeat hanc suam tinctu-
 ram niger, qui dealbare voluit, tinctor. Cogita enim que-
 so &, si non ex illo, qui te habet, furore mentem abjecisti,
 expende, an ex suo hoc consilio quod quæsis ex ratione
 publici sui muneris dedit Dnus. D. Scherzerus, an, inquam,
 ex hoc ille consilio teneri possit? ut non potius, quam pu-
 blicæ sanctæque Censuræ tribuis, iniquitas & injustitia ad
 Augustissimum & Potentissimum Saxonem pertinere de-
 beat? Certe, si iniqua est censura ab autore suo iniqua est
 præcipue, & multo potius qui iniqua fecit quam qui svasit
 pro iniquo est habendus. Non potes igitur non per la-
 tus Dni. Scherzeri eum, qui ex nascendi sorte Tibi Domi-
 nus erat reverenter habendus, serenissimum Electorem
 vellicare, quando injuriarum postulas sanctam illam Cen-
 suram, quam providus hic ecclesiæ nutritius, & prudentis-
 simus Reipublicæ suæ nauclerus affigi mandavit, non ali-
 am ob causam, nisi ut suis à novis dogmatibus cerebelli-
 mixi & ma. è-novaturicenis debi tē caveret. hanc autem
 animo

sumio Tibi sedet Eruditissime Dne. Pufendorfi. maledi-
ctis, ut male factis olim Heroftratus, inclarescere & ex
αἰθρῶν, unde princeps tenebrarum magnus est, famam,
qua apud posteros memorandus sis, quærere? Fatcor in
hac quidem Palaestra sic Te per omnes contumeliarum
numeros probasti, ut qui paria tecum facere vel dubiam
tantum Tibi palmam reddere possit, non facile inveniatur.
hanc Tibi ad astra ibitur, ut inclytus literarum Heros, pro
quo non Hector quidquam non Agamemnon valebat,
ex hac maledicendi disciplina audire præsumas? Ce te
non Leoninæ sed caninæ mentis est famam alterius rodere
& allatrare. Non aquilæ sed scarabæi circa sterquilinia
mussitant ut in his lautè epulentur. Non alites qui summa
petunt, sed pediculi circa saniem & scabiem hæere solent.
Convitiis certare non Martis fortibus pullis, sed leviori-
bus aniculis in more est positum; & quod diu observavit
Magnus scaliger, *scurrilitatum & contumeliarum proterva
nomina non in literarum officinis, sed in circulis, in lustris,
in cauponis olim nascebantur* Character animi sermo est:
halitus fatens vel dentium vel stomachi putredinem ar-
guit; neque ex faucibus tam malè olentibus bona mens
subodorari poterit. Cur igitur, Mi Dne. S. Pufendorfi
harum rerum gloriam tam operosè expetis, ut in arte hac
infami famam quæras, & quam bellus in ea sis artifex
novo subinde specimine apertum facias? Non Te clam
est, quam Monzambani famosi illius scripti publica fama
Te authorem ferat. Neque Tu aperte negare audès, ab
hoc Tibi foetu uterum intumuisse, ut in lucem exponi de-
beret: Tantum pro tuo non agnoscis filium tantopere
deamatum, veritus forte, ut lex, *Ne filium pro patre inverta-
tur*, quasque meruit filius pœnas luere parens debeat. Sed
hæc nihil ad me. Publica Tibi fama tribui, sive velis sive
nolis

nolis perinde est, famosum illud Monzambani scriptum, diffiteri prorsus non potuisti. Expende autem quantarum injuriarum ex hac fama publica publicè si non convictus certè suspectus esse debeas. Non fides, non religio, non summa in imperio nostro potestas ab injurioso hoc & petulanti stylo tuta esse potuerunt: sacra profanaque tacta sunt omnia. Sacratissima Imperatoris nostri Majestas & autoritas, *qua ut salva tam apud Germanos quam apud exteros & vicinos Reges maneat summopere imperii interest*, hæc, inquam, sacratissima Majestas eheu! quoties & quam malè à degenerare hoc ex Germano Italo pati debuit! Alma mater Reip. Germanæ, *pro qua in terris pulchrior, formosior, & amabilior non datur alia*, ut magis Germanè judicavit is qui hanc Monzambani proterviam notavit & strinxit Pacif. à Lapide, alma, inquam, hæc mater Germania ipsi est *inconcianna Reipublica compages. p. 128. Irregularare aliquod corpus & monstro simile quod lapsu temporum per se- cordem facilitatem Casarum, ambitionem principum & sur- bulentiam sacerdarum ex regno regulari in tam male concin- natam formam est provolutum p. 115. Crederes è Chami po- steris supposititium esse Italizatum hunc Germanum, qui obvelatâ vultûs venustate illius unde genitus esset puden- da sic impudenter detegeret, quando per opinionem chi- mericam & monstrosam notante Pacif. à Lap. pag. 39; Mon- strum facit Germaniam, tantum quia ad monstrofi hominis regulam & ingenium aptari nequeat, uti scribit is qui anno nuper etaplo de Rep. Monstruosa contra Monzambano e- jusque affectas disquisitionem instituit pag. 47. Principes proceresque Germaniæ ambitionis accusat, tam atrocis, ut inde ex regno regulari in formam tam male concinuatam pro- volueretur Germania p. 115. Protestantes novæ Religionis ad- dicti per contumeliam ipsi vocantur, qui quod leges ante*

NB.

omnia jubent, spoliatos restitui tergiuersabantur p. 78. Eos qui Comitium anni 1641. interfuere non absurde in suspicionem adduci putat ac si in fraudem Suedorum Bremam inter liberae civitates recepissent, cum jam tum subolerent illum Ducatum in ipsorum manus perventurum, p. 73. Serenissimum Electorem Brand. accusat palam, quasi urbium libertatem ferre non possit uti notatus est à Pacifico p. 328. Civitatum fautor sic plane non est, ut sub jugum principis mittendos vane & contra optimarum ac moderatorum spem & votum augeretur, notante denuo Pacifico à Lapid. p. 326. Theologi qui salutarem Evangelii Reformationem curabant fracturuli huic Italo erant miscelli, quibus ex levibus causis (sic Evangelium animo levissimo levitas est) rixa oriebantur p. 76. Selectum illud Dei organon Lutherus Martinus ille homo praeservidi ingenii qui laicorum captare favorem instituit quique adeo ~~denique~~ ant. promissis deliniendus p. 77. Purior verbi divini praedicatio novo huic homini nullius religionis nova erit disciplina p. 78. Ipsi antiqui & purissimi Evangelii praedicatores novi Doctores p. 108. Calviniana Religio huic quidem in omnes religiones pariter abeunti parum à Lutherana abibat, nisi quod omnes Catholici ritus reliquias cum pulvisculo ejicere voluerit, atque recentia dogmata subtilius quam à Lusberanis factum elimare p. 147. Dissidia igitur inter Lutheranos & Reformatos sacerdotum pervicacia deberi existimas, invenienda non tam doctrina quam existimatione sua, putatque principum esse, quandoquidem à Sacerdotibus impetrari non possit, ut suam obstinationem post commoda reipublica ducant dissidium illud extinxisse, non dubitans quin paucos intra annos illa lites ultro sint expiratura si principes in adsciscendo ministris non amplius vocabula secularium sed animi & ingenii dotes spectent; si pars modo astringere religionum additi rives habeantur, si sacerdotibus

inser-

interdicatur controversias, illas in concionibus agitare & asperis nominibus partem perstringere, si denique in scholis publicis non ferantur nisi viri moderati & prudentes p. 143.

Quin imo totam sacerdotum nationem acriori intemperie agitari scribit & horridis affectibus gestare animos. Non dari hominum genus in quo plus reperiatur ambitionis, avaritia, invidia, iracundia, contumacia p. 145.

Qui ad explicandam structuram Reip. nostrae in publicum provolant non nisi asini sunt ad Lyram, historia patria scientiaque civilium rudissimi.

Juris civilis scientia non est nisi febriculosa p. 21.

Humaniores qui colunt & profitentur literas homines sunt umbratici in scholarum pulvere nutriti & solitariis suis speculationibus vacantes p. 145.

Theatrum Europaeum opus eximium & ab illustribus animis maximi aestimatum, rudis indigestaque moles. Hypolito à Lapide prohibitio libri effecit ut proximum legendique ardor doctus accederet, qui eum impugnaverunt, nugantur potius aut adulantur, quam ut ipsius rationes destruant. p. 110.

Et quid opus est multis? degeneri huic ex Germanis Italo tota Germanorum natio, omnesque ejus cives, cujuscunque sint ingenii, fortunae, status, in diversum nihil nisi mera crassities existimantur. Sic profusus sacra, profanaque, summos, medioximos, minimos Germaniae petulanti suo & injurioso stylo pungit, ut credi non possit, esse à Germanis vere Germanum, qui hanc Germanis omnibus tam procaciter illatam injuriam, æquo animo concoquere possit, nisi forte cum Pacifico à Lapide risu & sibilu explodendam judicet, propterea quod ab Italo eorum amentiu & morbidi ingenii profecta sit pag. 347.

Sic ut mirum non sit, si Scarabæos curarent aquilæ, aut muscas captarent, publico Caesaris Edicto proscriptum esse tam monstrosum protervitatibus librum? Id quod tamen Puffapoli p. 74. illis solum conspectum putat, quos in Scania Dnus. Pufendor-

B

fius

sius ridet orthodoxæ religionis fulcimina. Et hic tamen
 tam contumeliosi calami famosus libet in Remp. German-
 nam ejusque procerès civisque, sic in deliciis est illi, quem
 Germania genuit, aluit, educavit, tot beneficiis & digni-
 tatibus auxit, ut non eum amplissimo tantum elogio ma-
 ðet, apol. p. 63. sed & privatim prælegat apol. p. 74. forte il-
 lis etiam Magnatum Nobiliumque filiis, quos domi suæ e-
 ducavit, ut his à primis statim annis dulcissima nostra Ger-
 mania, ab ipso Germano, in majorem rei fidem invisa red-
 datur & exosa. Quin sic delicatulus hic Monzambano
 foetus est Dno Sam. Pufendorffio, ut *furcifer esse debeat
 qui quis suum abortum vocare ausus fuerit* p. 67. in certum
 an propterea, quod abortum, an vero quod suum dixerit.
 Hinc eruditissimi & magni quique *qui impugnarunt*, Dno.
 Pufendorffio iudice, *non multo ampliorem gloriam reporsa-
 runt quam Confectorem iudiciū novitatum manet.* p. 68. Sci-
 licet, uti se explicat in hac sua Epistola. Pasquino quam
 Catone magis digna, *ut ipsi judiciali sententia infami re-
 legatione sint damnati & libri manu carnificiū comburendi
 insigne lumen auctori fœnerarentur* lit. B. 1. fac. 1.

Quæro Te, mi Excellentissime Domine Pufendorffio,
 reputa & expende, si mens Tibi, si pietas si virtus superest,
 quam malo nomine ex hoc uno quam sic deperis Mon-
 zambano, apud bonos & cordatos populares Tuos Ger-
 manos, innotescere debueris. Id quod tute scribis, non
 certe in magnam Tuam gloriam, *fama & publica* quidem
 illa, *Te Dn. Sam. Pufendorffium autorem fert* Monzambani,
 tam blasphemæ libri. Non potest igitur non omnem illius
 libri Blasphemiam in summas etiam potestates, omnem
 λοιδορίαν, omnia proterva convitiatorum nomina in Germa-
 niam Germanosque omnes effusa, non potest, inquam,
 non Tibi Dno. Sam. Pufend. Auctori eadem hæc fama, &
 publica

publica quidem, tribuere. Injuriam Tibi fieri si clamas,
 Tumet Tibimet fecisti. Non enim mea sed tua verba sunt
quod illius scripti Te publica fama autorem ferat. Credito
 mihi, non me omnem tuam eruditionem, quam insignis
 etiam fuerit, non omnes tuos, quin mundi totius, hono-
 res & opes velle, cum illâ tua, quam Tu publicam esse fa-
 teris, fama. Etenim id quod mendax & Calumniator ma-
 ximus verè tamen dixit, *quidquid habet homo non vita sua*
contra æstimat: fama tamen & vita pari passu ambulant.
 Quod si igitur bonus esse volebas, Mi Dnc. Sam. Pufen-
 dorfii, quare illam de Te famam, quam nemo bonus ne-
 gligit, sic neglectim curas, ut cum publicam illam nôris
 & fatearis, non etiam publice ostendere labores, quam Ti-
 bi exosus sit Diabolus, quamque eruditus tuus & elegans
 calamus felle tingi, & atrocitates convitiatorum scribere
 abhorreat. Salutare est Divi Petri monitum, ut si qui ex
 famigatione patiantur, & malè ab obrectatoribus audi-
 ant, illi ex benefactis malo huic remedium quærant, adeo-
 que ex opposita virtute operentur eo diligentius, *ut hanc*
postremo videntes illi, qui tanquam de malefactoribus prius
locuti erant, Deum nostrum glorificent 1. Pet. II. v. 12. Quan-
 doquidem igitur, Christianus in Christiana Academia
 Professor, eâ quâ id opus erat pietate simul & prudentia,
 publicam illam, quam ipse fateris, famam, de tam atroci-
 bus Monzambani injuriis & blasphemis, eluere voluisses,
 ut bonum & amabile nomen humanitatis, justitiæ & veri-
 tatis rediret; id præprimis cavere debuisses, ne cui temere
 convitium diceres, sed ut decet hominem, illis præsertim
 artibus excultum, qui mores emolliunt, ex humanitate
 mansuetudine & ratione eo diligentius & cautius ageres.
 At enim nunquam Tibi satis injuriarum; pacis & huma-
 nitatis sic prorsus ratio nulla haberetur, ut quodvis animal

Etiam ex arcadico peccore eiusus menti & calamo recurrat
quam quidquam humani schematis & nominis. In illa
quam antea dabas Apologia & Excusatione, inexcusabilis
es. In hac autem ultima Epistola tanquam, in compendio
omnem lingvæ virulentæ acrimoniam contraxisti, ut,
quàm turpi & injurioso calamo Tibi nemo par esse possit,
luculentum specimen dares. Uti scriptio omnis omni ca-
ret ratione, & eorum quæ dicere debebat nihil dicit; sic
omnis fere linea convitiis, sugillationibus, sarcasmis ser-
tet, &, quæ ægre faciunt, abunde dicit. Judicet autem qui
non mentem simul & pietatem decoxit, num hoc sit boni
hominis, de quo publice scripsit Dnus. Pufend., officium s
an vero illius, cui proprium est ægre & malè facere, vitium.
Certe hominem creavit Deus, ut cum ratione agere debe-
at: is qui homini adversus est Satan, mendax & obrecta-
tor ei fuit ab initio, adeoque Diaboli nomen obtinuit; ut
quanto quisque hanc artem caller magis, eo etiam magis
eius sit spiritus, filius, agnosci à piis & Christianè intelli-
gentibus facilè possit. *Turpe esse scribis à partibus illorum
stare qui ruditatem & malitiam suam impudenter aprican-
tur.* Bene. Sed nosti quam rudere sit illius, qui non nisi
I A. dicit, & quæ probari nequeunt temere & incogitate
asserit. Intelligis quam malus sit non qui maledicentiam
alterius patitur, sed qui malitiam, quam ostendere nullam
potuit, alteri tribuit. Quis igitur, rem reputa Mi Dnc. Pu-
fendorfi, quis Te magis *impudenter ruditatem & malitiam
suam apricatur? Vigilem Sycophantias & maledicta, in impu-
ro scripto passim spargere, scribis: Videamus quis nostrum
fecerit id potius. Sycophantias originem & insunabula
nostri neque ignorare etiam poteris, quàm hodie Syco-
phantari sit, Criminis, quod probari nequit, aliquem accu-
sare. Legat autem & judicet quisquis legere & judicare
poteff,*

potest, num cujusquam Te inculaverim, quod non ex ratione, ad eum quo id voluit Deus modum, probaverim, sic ut quod ad rem responderis, nihil prorsus in veneris; cum Tu quod Epistolæ lineas, tot ferè in me scriberes calumnias, quarum nullam argumento, quod quidem ullius esset valoris, evicisti, neque, scio, evinces unquam. Maledicta sunt, non quæ ex rationis consonantia, sed quæ ex affectuum impetu proveniunt: quam autem ego rationibus egerim, Tu ex libidine, ut animo vel furori potius mos geratur, id ex ipsis, quæ publicè prostant scriptis, legatur, dijudicetur, sed ab eo qui affectuum partiumque studia seposuit. *Impura* denique *charta* sunt non quas ratio pinxit, sed quas Dea Calumnia conspurcavit; & nosti quam in priori mea disquisitione ostenderim, non satis curatè ad Christianam puritatem Tibi scripta esse omnia sed *quodam sapere illam εὐεργετίας quam minus convenire Christianâ* diu monuit Gentium Apostolus Eph. 5. v. 4. Ad quæ cum tacueris consentire jam videris. Cujus igitur scriptum *impurum sit, cujus scripti autor sycphantias & maledicta passim spargat*, penes æquum lectorem æquum esto iudicium.

Sed agito, ut hæc aperta magis fiant & conspicua, in rem præsentem eamus & illam quæ nobis intercedit causam in argumentum, quam quisque aut verè aut Sycphantice, bene vel male, sancte aut impure scripserit, ad eas leges, quæ indagandæ veritati Deus, qui veritas est, hominum cordibus sculpsit, dispiciamus. Tu Deus *judica me & discerne causam meam ab homine non a quo!* Scriptum meum nihil temere affirmabat, sed quæcunque imputabat Dno. Pufendorffio *αὐτῶματα*, fundamentis suffulciebat & argumentis evincebat. Quod si igitur heic bonus interpret & Disputator non malitiosus, sophista & ca-

lumniator esse voluisses, oportebat eo ordine quo structa
 erant argumenta dissolvere & destruere: Id si ad illum,
 quo homines doctos decet, modum legesque effectum fu-
 issent, jam causæ satis haberes cur mihi dicam scriberes. Ac
 enim in alia omnia ire potius & magno molimine magnas
 non nugas, sed calumnias agere voluisti, ut ea ratione ve-
 ritati officias faceres. Hinc *μικρόν* tuum βιβλίον sed *μέγα-*
κρόν nihil aliud quam plaustrum criminationum legenti-
 bus exhibet, & ut cum Scaligero loquar, *sarraginem consu-*
meliarum quarum etiam vilissimas meretrices pudes. Qui
 cum pietate examinaret, non hominis, qui ratione agit,
 sed aut simii, qui risum movet, aut canis qui latrat & rodit,
 illud opus esse diceret. Institutum mihi erat *in vindicatio-*
nem honesti nominis, & cautionem pro incautus, non dicere
 tantum, sed, quod etiam inscriptio habet, demonstrare
 Dni. *Sam. Pufendorfi Juris natura Doctoris contra jus natu-*
rae iniquitatem, illumque in ejus scrutinio infelicitatem. Ad
 has igitur meas apodeixes respondere debebas Mi Dnc.
 Pufendorfi, non alias harum loco larvas substituere, qui-
 buscum decertare, de quibus triumphare facilius posses.
 At enim sic prorsus animum Tibi ira vel furor potius im-
 pedit, ut ne scriptioem, quæ satis perspicua erat, capere
 & intelligere potueris. Rem quam ego mihi agendam
 sumseram, in duas ipse dispescueram partes, prior *iniqui-*
tatem posterior infelicitatem tuam arguere debebat. Et
 ecce Tu Tibi sub initium Entia, ut eo gloriosius vincas,
 multiplicare voluisti, & *A snii Tenebrionis Tui Defensionem,*
 quam nec animo habui unquam, superaddere. A primo
 autem primum capiemus exemplum, ut perspicuum fiat
 quam rationem & argumentum malè sequatur, is qui non
 aliter nisi ad argumentum respondere debebat. Ut iniqui-
 tatis in jus naturæ Juris Naturalis Doctorem convincerem,

non

non nisi quam ab ipso cum multis aliis, fidelibus præsertim Dei ministris patiebar injuriam pro ratione & Medio, quem scholæ vocant, Termino, adhibui: Hinc verba mea satis perspicua p. 9. *Injuriam Tu primam intulisti adeoque contra jus natura quod scrutaris, quod doces, quod profiteris, iniquus in me fuisti nimium. Contra jus natura iniquus in me fuisti, quando calumniarum & mendacii reum me publice egisti, cum tamen calumniarum & mendacii neque conviceris neque convincere in aeternum, quod bene scio, poteris. Contra jus natura iniquus in me fuisti, quando blanditias viperino felle adpersas tribuis, palpamque obtrudere voluisse significas, ut eo acrius mordere possim. Certe quam Tibi felle sit plenus animus ex hac scriptione tua abundè constat; Undenam autem Tu, novus Deus, quid in me abditi peccatoris, nosti? ut diversam mihi ab ea quam scripseram mentem scire potueris. Christianus amor suspicax non est, ut in pejorem ita partem quidquam interpretetur: Et, si forte id Te non tangit, ille tamen qui ex naturali Tuo jure rectæque rationis dictamine profuit magis candidus esse debebat, quam ut de Viro bono tam male præsumeret &c. In naturali Demonstrationis forma argumentum taliter forte fluere:*

Quicumque injuriam alteri & quidem sædam & atrocem infert, is contra jus natura iniquè agit. Atqui Dominus Sam. Puff. &c. Ergo. Majorem non spero negare voles, & si velles veritatem tamen illius discere vel ex iis poteris quæ ex Gvilielmo Grotio de Princip. Jur. natur. c. 14. §. 13. Præscripseram. Facile apparet quantumque in legi naturalis præcepta impingant qui alterius aut dignitatem minuunt aut bonam famam maculant. Quid enim magis charitati, quam homo homini debet, contrarium est, quam ut qui alterius honori detrahat aut probrum aliquod ei maligne affricet, quod nemo bonus unquam sine summa animi commotione sibi fieri patiatur.

Minor

Minor autem sic probata fuit.

Quicumque honesto viro secundum mendacii & calumniatum crimen imputat blanditiasque viperino felle adspersas tribuit, quibus ut eo acrius morderet, palpum obtrudere voluit &c. idque prius, quam de criminibus his aperte constat, in injuriam & quidem factam & atrocem infert alteri.

Atq. Dnus. Sam. Pufendorfius mihi Viro honesto secundum mendacii & calumniarum crimen imputat, blanditiasq. viperino felle adspersas tribuit &c. Ergo.

Ad taliter positarum propositionum alterutram respondere debuisses, siquidem iniquitatem contra jus naturæ admittam excutere legitime voluisses, & ecce! Medium Terminum alium substituis, cumque prior Tibi insuperabilis videretur hostis, elumbem alium elegisti, uti sub spe facilioris victoriæ congredereris. *Ex tribus illis que mihi agenda sumpserim unum hoc esse ais, ut iniquitatis in jus natura Pufendorfiam arguam (attende quæso σοφιστικῶς) Quod Retorsionem ipsi impegerim, ob attributum Fratri suo aut sibi sinceri VVarenbergii Dialogum. Quasi vero, mi Dne. Pufendorfi, præter Te, qui post nonaginta novem commentarios in juris Justinianæ Institutiones centesimum scribere dedignaris, nemo alius sciret, quod in vulgus notum est, Retorsionum esse juris. Certe qui-cunque vel legere & intelligere latinè poterit, ex hoc meo scripto legere poterit & intelligere, quàm non ex Medio termino, Quod retorsionem impegeris, sed quod injuriã feceris Te juris naturalis Doctorem iniquitatis contra jus naturæ arguerim. Ad hunc igitur meum Syllogismum, non quem in illius locum supposuisti, respondere debebas, siquidem cum ratione agere voluisses. Et expende quæso, Vir eruditissime, illam enim eruditionis Virtutem etiam in Te, magno mihi hoste, nunquam non laudavero; expende quàm*

quam mendacium sibi prorsus constare nequeat! In prima mihi scriptione calumniam imputabas, quod indiffer-
tatione super Polygamia, sincero VVarenbergio opposita NB.
aperte arguerim sub isto VVarenbergio Samuelem Pufendorfsium latitare. Id cum falsum esse liquidò ostenderim, en diversa jam causa est, & Dnus. Sam. Pufendorfsius, qui tam atrociter in me injurius est, super injuria sibi illata queritur, NB. *quod dialogum de Divortio attribuerim Fratri suo, aut sibi.* Quæso Te, mi Dne. Sam. Pufendorfsi, recollige mentem, quam ira in transversum egit, & expende, quomodo prior cum posteriore, aut hæc cum illa stare possit accusatio? Si, quod notandum, *aperte argui Te Dnum. Samuelem Pufendorfsium latitare sub isto VVarenbergio,* quomodo in certum esse poterat, num Dno. *Fratri Tuo, aut Tibi attribuerim?* & si id quod in posteriore scribis, *incertum est, Dno. Fratri an vero Tibi attribuerim,* qui jamdum arguere potui & aperte quidem, quod Tu sub illo VVarenbergio latites? Sic scilicet ut est apud Phædrum & Æsopum, cum supra agnum in ripa fluminis staret lupus velletq; si devorasset illum, hoc jure fecisse, videri, cur tu, inquit, sorvo vultu & minacibus verbis scelestè puræ undæ inquitnas ut ad me d. fluant turbida? cui agnus timens & trepidus; Egone, qui infra astisi & à quo ad me illa deferuntur? At enim maledicu, inquit lupus; nec recordare quam pœnam ob pecculansiam lingua pater tuus persolverit ante menses septem. Non ego sum, inquit agnus, procreatur fui, scin vero, lupus inquit, quam vastum reliqueris nuper campum herbis nudatum? Nunquam hoc inquit agnus factum reperies, neque ego autem dentibus caream, facere potui. Tandem lupus, Tu quidem, inquit, satis dicatulus es & disertus, ego tamen laus canare decevi, atque ita correptum agnum devoravit: Sed transeant hæc cum cæteris. Retorsionem te mihi impe-

fit, vult tamen agere melius quam delictum agnoscere &c.
 Numquid credi potuisset, hominem, cujus supercilio omnes cujuscunque generis literati, non nisi fungi sunt & hominum mendicabula, sic penitus omninatione excidisse, ut quem ipsa natura fert ordinem turbaret, quin everteret. Accusaverat ille me ac si *NB. aperte arguerim Dnum. Sam. Pufendorhium latitare sub Sincero VVarenbergio, ad eog. mentis fuerim simul & calumniatus in Sycophantia prima; & in posteriori, neque enim sibi constat mendacium, quod Dno. Fratri suo aut sibi attribuerim Sinceri VVarenbergii de Divortio Dialogum.* Ego id me fecisse nego & ille, ut me non fecisse probem, suo se jure postulare videri vult. Ad eundem pariter modum ac si quis Dnum. Sam. Pufendorhium adulterum fuisse, aut aliud flagitium admisisse dicat, & quam bene & constanter etiam illud neget Dnus. Sam. Pufendorhius, attamen quod non fecerit probari sibi ab ipso postulet. Sed neque hic substitit iniquitas dicam an impudentia, eo processit, ut communi etiam sensu destitui velit eum, qui iniquitatem jus & æquum esse credere nolit. Etenim sic tandem scribere non erubescit? *Quis credas sensum communem illi homini inesse, qui me jubet illam calumniam illudq. mendacium eâ quâ par est evidentia probare. Apparet Gardelegia incognitum esse quod actori incumbat probatio &c.* In quibus quidem verbis adducendis, num malam Pufendorfi fidem, an verò summam iniquitatem primo loco accusare debeam, incertum est. Sic habent verba: *aut illam mihi calumniam illudve mendacium quod impuisti, ea qua id opus est evidentia. proba, aut publice deglutiendum recipe &c.* Ille ut veritati succum & mihi ægre faceret, detruncatis quæ sibi nocere, mihi prodesse poterant, mutilatè quæ asserueram adducit, num Itala, Græca aut Germana fide id fecerit, judicet qui

Germanus est. & fide Germana agere amat. Neque hæc
fallacia Dno. Pufendorffio semel fuit usurpata, cum non
longè post hæc mea verba; *cum ex publica fama Pufendorffio-
rum nomen menti obversares, quod quidem longe reveren-
tius haberem quam ut illud ulla in re offendere vellem &c.* In
hæc inverterit: *in scriptione ex publica fama Pufendorffio-
rum nomen menti obversasse,* tantum ut illud suum (*qua est
ipsius Latinitas*) addere, & sigillandi occasionem habere
posset. Sed hæc ad literarum & Syllabarum aucupia per-
tinent, in quo occupari nunquam mihi volupe fuit. Quod
si autem *obversat menti* in Latinitate non legerit Dnus.
Sam. Pufendorffius, cogitet, *quantùm* illud sit quod *ignora-
mus*. Graviora sunt quæ restant neque in vitiligio nos de-
tinebimus. Nunquid enim dubitari possit, annon sensus
communi destituatur, si quis *sensum communem credere vo-
lit* inesse ei, qui quod imputâret crimen aliis, ea qua id
par est evidentia probari postulet. Ipse dulcissimus homi-
num Salvator, cum peccata objectarent criminatores, *quis
eum de peccato convincere (ἐλεγχειν) posset,* quærebat, adeo-
que ut quod imputarent peccatum ostendere jubebat. Joh.
VIII. v. 46. Quin ubi ob id, quod in summum sacerdotem
dixerat vapularet, *si male,* inquebat, *locutus sum, quam
id malum sit ostende; si bene, cur verberas?* Joh. XVIII. v. 23. Et
Tu de sensu communi dubitabis illius, qui imputatum sibi
factum mendacii & calumniarum crimen, ea qua id par est
evidentia, probari postulat. Quid autem de Te fiet mi Dne.
Pufendorffii, si quis, quæ vel animo non habuisti, scelera &
flagitia imputet, neque ipse in eo, quod fecisse neges, satis
habens, probationem insuper à Te, quod non feceris, po-
scent; nunquid Tu hanc negationis Tuæ probationem in
Te recipies & non potius, ut qui imputaverat probet, jube-
bis? Non poteris certe aliter. Quid si autem Tuus ille ob-
recta,

treator & Sycophanta ad morem tuum *sensum Tibi commu-*
munem inesse apud alios in dubium vocare vellet; num-
quid non illum sensu communi carere audacter & vere di-
ceres? Reputa nunc, quàm te ab omni mente & ratione
in transversum egerit obtrectandi cacoethes! Quod si e-
go maledictis maledicta rependere velim, cheu! quam
ampla mihi daretur materia, quam spatiosus patefceret
campus! sed nolim esse in scabie pediculus. Tantum
quod rei caput est & negotii cardo id repetam denuo; ut
quod ex meo de Polygamia scripto imputare voluisti foe-
dum mendacii & calumniarum crimen, id exinde, ea qua
par est evidentia probes, & ubi mentitus fuerim, ubi calu-
mniatus aperte ostendas, aut vero quàm, injuriam proximo
inferendo, contra jus naturæ egeris debite, agnoscas.
Frustra enim sunt, quæcunque Tibi de Retorsione dicuntur,
nisi acceptam à me injuriam, quam retorquere volueris,
liquidò ostenderis & indicaveris; cum quod ejaculatum
non est telum, reperiendi & retorqueri prorsus nequeat;
id quod qui communi sensu non destituitur negare non præsum-
perit. *Quod fama Te autorem disseminaveris* illius de Polygamia
Dialogi, idque *ex sermone Viri non ob-
scure fama & infimi subsellii*, tuamet confessio compro-
bavit. Quanta huic famæ fides tribui de jure possit, etiam
illi, quorum *scientia delicatulo Tuo Monzambano febri-*
cusola est, docere poterunt. Ego hac me fama per Germa-
niam publicâ, quæ eò major erat & credibilior, quo à *ma-*
gna dignationis Viro disseminata erat, non differor impul-
sum fuisse, ut quod in disputationibus Christianis christiana
mansuetudo & lenitas poscebat, eo cautius observarem,
adeoque Sincerum à Warenberg, quisquis demum ille
esset, honeste haberem & reverenter; eum si hominem

sanctæ & nihili cantasset, aliter quoque; stylus temperari debuisset. Et quæ hæc mihi vitio verti posset non video.

Quod autem illis, non *sufurrus*, ut nunc emollis verbis, sed *constantis & publicæ famæ*, ut prior habet confessio, ego fidem adhibuerim, ut *Te sub illo VVarenbergii nomine lætare, aperte arguerim*; id est quod Tu dicis, & de more tuo non probas, Mi Dne. Pufendorfi. Hoc unum tamen ego certe scio, quàm meos me habere oculos, quod minus etiam quam ad publicam illam & constantem famam jure potuissim & crediderim & dixerim. Bene enim sperare, omnia in meliorem partem interpretari, sic mihi per Dei gratiam in more positum fuit, ut in illo me nimium putaverint esse amici, qui intimius norunt. Unde profiteri potui ea quæ descriptionis prioris pag. 5. habentur: *Me non sic in diversum rapuisse aliquod partium studium, ut non Christianè & in meliorem partem presumerem, adeoque bene sperarem de Viro, qui non aliter mihi quam ab eruditione insigni notus faciem & mores incognitus prorsus fueras. Interea aliquis etiam alius mihi nominabatur Elias Pufendorfius, & hunc quidem non in Suecia vivere dicebant tantum, sed & in Regia Holmænsi aulâ à secretis descriptionibus esse, illiusque opinionis, quæ super Polygamia simultanea tot piæ animas turbaret & angere. Ego in publica hac famâ sicuti Christianam decet me, quod bene scio, gessi neque ultra quam id permittebat Christiana præsumptio quidquam super hac re statui aus scripsi; meo me putans satisfecisse officio, si illo, quo se nominare ipse voluerat, nomine compellarem. Tantum id mihi datum cogitabam præcipue negotii, ut in argumentorum pondere mansuetudinem humanam & lenitatem Christianam ubique adhiberem, præsertim cum ex publica famâ Pufendorfiarum nomen menti in hac se descriptione obversaret, quod quidem reverentiam longe habebam, quam ut ulla jure*

offen-

offendere vellem. In religiosissima Svecia novum hunc Poly-
gamia assertorem magno munere fungi audiebam, adeoque pro
Christianissimi illius Regis Regniq[ue] pietate ex fratribus
Christianis hoc, usus maxime nocivo errore preventum fuisse
putabam, qui in viam reducendus esset quidem, sed summa
cum mansuetudine ab iis qui spiritum aliter sunt animati. Pra-
sertim autem ab eo quem communis fama cantabat Pufendor-
fosi qui forse is autor esset omnia ex humanitate & ratione
mihi pollicebar, neque fieri posse credebam, ut qui recta ra-
tionis dictamina tam diligenter scrutaretur aliter quam esse
ratione ageret, aut qui communi hominū iure florem Svecica
gens imbuere vellet temere contra humanitatis leges pra-
vari caretur. Et credito mi Dne. Pufendorfi, me coelum
ruiturum timere potuisse potius, quam ut ab illa super Po-
lygamia scripture iram tuam aut ad versi quidquam mihi
metuerim, adeoque Davidicum illud ludica me Deus &
discerne causam ingeminare!

Pergo ad id quod secundo loco non à me sed à Dno.
Pufendorfo positum est comma, ut quam & hic frustra
fuerit & ἀπρόσωπον, luculenter appareat. Alteram partem
scripsi, inquit, Defensio Asinii Tenebrionis occupat. Falleris,
mi Dne. Pufendorfi, falleris & fallis. Non sic mihi fami-
liaris is qui Tibi in ore creber fuit, ex arcadico pecore Asi-
nius, ut aliquam ipsius Defensionem suscipere vel in ani-
mo habuerim. Sint hæc illi qui crebro usurpare amat gra-
ta amoris nomina; mea mihi farinula talium opera nun-
quam pinfitur.

Neque etiam, quod tuum est convitium, sic ego un-
quam rerum novarum pruriginē laboravi ut cui debeat or-
bū vel genitum vel regnitum indicem errorum Pufendor-
fianorum, sollicite inquirerem. Dnus. D. Becmannus non
diu etiam de nomine, de munere nuper ex famosis hinc
tuis

tuis literis innotuit. Non permittit tamen Christianus amor, ut contemptim sentiam de Viro quem Regia Majestas Svecica tanto munere dignata est, & cui non nisi post exploratam juris scientiam publici Doctoris insignia & titulos contulit amplissima Jurisconsultorum Facultas. Uter vestrum majorem in excubendis libris solertiam ostenderit ego disquisivi nunquam. De scriptis Dni. Beckmanni non memini me legisse quicquam. De Tuis, mi Dne. Pufendorfi memoriae recurrit id quod in Parnasso relatum volebat Sarcinarius judicium; ac si *Elementa juris quibus tuum nomen praescripsisti alium parentem aliam obstericem habuerint atque putant vulgo*. Neque exciderat quod de eo qui Tibi in delitiis habetur Monzambano notaverat pacificus à Lapide: *si vestem quam è Conringiano juris publici Cornucopia libello suo adaptavit, Domino Conringio Helmstadium remittere debeat, fore ut cum factu ingenii sui staret sic satis nudus*. Sed talium judicium ego mihi numquam sumsi, neque indecenti rerum novarum prurigine laboravi. Quod si igitur ad morem tuum loqui humanitatis esset aut eruditionis, nihil impediret, quin & ego scriberem; *Horribile esse mendacium, quod Asinii alicujus clientis Patronus esse voluerim, illiusque defensione scriptationis mea alteram partem occupet*. Certè tam bella nomina ori tuo magis grata videntur, quam ut ab alio hanc benevolentiam expectare debeant. Sed ad rem, à qua fere me devium fecisset improba Tua dicacitas. Ut iniquitatis in jus Naturæ non postulem tantum, sed & debite arguam, & convincam, placuit ostendere, quam non in me injurius fueris tantum; sed quàm nec illis satis æquus, qui Dei nomine legatione funguntur in illa etiam ecclesia, in qua salvari debebas, quamque illos, ob præstitum Deo fidelitatis in monendo officium contemptim & duriter habueris.

Hinc

Hinc ubi in Demonstratione iniquitatis Pufendorfianæ
adhuc occupor, ita rem instituti mei persequor: *At enim
cur peregrino parceret, insonemque famam ejus qui procul
est imputatis male criminibus non sollicitaret, qui loci illius
in quo debebat pastores, Ecclesia in qua salvari debebat Mi-
nistros & Theologos sic penitus omni injuriarum genere tam
duriter agitat, cruciat &c.* Nisi hic in sterquilinio scarabæ-
us esse voluisses, Mi Dne. Pufendorfi, sed ut homines decet
ex ratione agere, argumenti vim & structuram cerneret
perquam facile potuisses; cum collectio in Formâ taliter
vel sponte sua effluat: *Qui verbi divini minister, illius e-
siam in qua salvari debet ecclesia, tam petulanter insultat,
tantum quod piè monuerint, & ne quod per opinionum novi-
tates ecclesia damnatum patiatur, ex officii ratione adhortati
sunt, ut injuriam inferat, quos propter divinam, quod ge-
runt, officium eo vehementius amare debebat adeoque in le-
gem naturæ iniquus est. Atqui Dnus, Sam. Pufendorfius. Er-
go &c.* Hic jam, ut tantum literarum Heroem id decebat,
ad Syllogismum respondere debebas, & quid falsitatis vel
Major vel Minor implicaret, liquido ostenderes; non nugis
& calumniis, quæ etiam leviculis meretricibus indecora
sunt nomina, rem tuam agere. Et majorem quidem re-
gare non facile audebis, neque inficias ire, quod, qui bene
de se merentes ex illo quo bene merentur officio, injuriâ
afficit in legem naturæ iniquus sit. Et si quid haberes,
quod ad illius propositionis negationem facere potuisses
cur non in illa tua Epistola id ordine & debite monuisti, ut
attendi potuerit. Minorem autem, nunquid non ipsa
tua ἀναπολογία ἀπολογία & inexcusabilis excusatio pa-
lam dare poterit? Negabis contemptim & injuriose habi-
tos esse eos, quos Deus in ecclesia & quidem Scaniæ, quin
& Sveciæ vestræ constituit, Pastores, ad *pasendum gregem*

D

(cujus

(cujus Tu ovīs esse debebas) & quem suo sanguine Christus redemis, idque ex illa ratione, quod super periculosis novitatibus libritui, alias sic satis docti & egregii, debite & pro ratione officii monerent? Eja rem ipsam, quæ inter Te & eos qui in Scania sunt Theologos intercessit, dispiciamūs, ad eam narrationem quam tute, sine dubio partis tuæ studiosissimus, dare voluisti. Legerant dilecti hi Dei servi, quibus divinitus jussum est provide in hac Domo Dei, quæ est Ecclesia versari, legerant, inquam, hi Monzambano delicatulum tuum *cujus Te autorem publica fama ferebat*, id quod publicæ fassus negare jam quam maxime volueris, nunquam tamen poteris; legerant & observarant quam hic publicam famam Tibi imputatus liber *præter consumeliosum stylum* in quosvis Germaniæ cives novitatum *monstrosarum & politica hæreseos* fuerit notatus; sic ut Pacificus à Lapide palam scribere veritus non sit: *Consulerem auctori (Monzambano) ut ad anticyras naviget ibidemque Italum caput suum elloboro purget, quod alias multa monstra politica ac turbas paret* p.347.

Et cum experiundo jam toties compertum sit, quam novaturientia ingenia reipublicæ, & quæ in republica hospitatur, ecclesiæ, nocuerint, nã, illa de te per Monzambano publica, quam fassus es, fama vel sola ab omni temeritate & *πολυπραγμοσύνη* excusabit Theologos, quando ad ea, quæ publice publicus juris naturæ Professor scriberes, attenderent, adeoque academiæ simul & ecclesiæ caverent; præsertim cum illa quam profitebaris disciplina, morum & juris naturalis cum Decalogo Dei T. O. M. & eum tota Theologia morali in tam arctam societatem eoëat. Quemadmodum igitur nihil præter officium fecerunt aut foederati Belgii, aut Helvetiæ Antistites quando Cartesianis; nihil magnæ Britanniæ Theologi quando

Hobbe-

Hobbesianis novitatibus voce se & scriptis opposuerunt, quicquid etiam dicat Dnus. Sam. Pufendorfius *de persecutione Philosophia Cartesiana & sacerdotibus qui illam à scholis exturbarunt*, & adeo, quæ vocis est significatio, per vim & motum eijcerunt; id quod non potuit non in gravissimam Helvetiorum injuriam dici, ne forte quisquam talium immunitatem sperare sibi à Te habeat: Ad eundem pariter modum non nisi debite actum fuit ab *aulicis*, quos propterea notas *sacerdotibus*, si qui monuerunt, ne per tuam educationem Magnatum procerumque suorum Filii venenatis novaturientis cerebelli dogmatibus in futurum rei publicæ & ecclesiæ nocumentum imbuerentur; Non nisi debite actum fuit ab iis in Scania Theologis, qui vigilarunt, ne per id genus Zizaniorum prohibitatis & pietatis sementem impediatur inimicus hominum Diabolus: Non denique aliter quam oportebat actum fuit ab his, qui in Patria Tua ecclesiis & academiis Saxonis præsentantur quando, quod imminere malum à Philosophematis novarum inventionum tuarum indicarunt, adeoque publicam illam & salutarem Censuram svaserunt. Quod enim malæ Tuæ causæ sperabas patrociniū ex distinctione, *inter novitates Philosophiæ & Theologiæ, rationis & fidei*, illud jam in ea, qua iniquitatem Tuam ostendi, scriptio enervatum est neque Tu quod huic serio opponeres habuisti. Demonstratio veritatis, sive ex ratione sive revelatione, ut olim sic & nunc suam meretur laudem; neque tamen ex illa Tua eruditione Deus nobis eris, ut Tibi dicenti, si homines esse voluerimus, veritates credere illico debeamus. Id quod jamdum semel dixi, sub spe & schemate veritatum novarum, novæ sæpius falsitates apprehenduntur & venduntur, cum periculo nocendi interdum remotiori, interdum præsentissimo conjunctæ. Tu illas tuas quas ebuccinas

novitates veritates simul esse ostende, idq; ad eum quo id
Deus voluit modum, id est solide, evidenter & apodictice,
quod quidem hactenus in scriptis tuis & prudentiores po-
litici, & acutiores Philosophi, & pii Theologi desiderarunt.
Natura hominum novitatis est avida; aviditatem autem
illam & pietas & ratio moderari debet, neque temere pro-
vero habendum quod falsum esse omnis retrò judicavit
antiquitas. Non quidquid est in *veritatis possessione*, ut
Icti loquuntur, veritas est; neque tamen id antiquis suis
sedibus facile pellendum, ut in locum ejus fallaci glauco-
mate substituat, quidquid noviter sub veri nomine &
schemate divenditum fuit. *Qui de mixtis rebus publicis do-
cuerunt garrere, & qualemcumq; mixturam non nisi mon-
strum civitatis producere*; nova erat opinio Monzambani
ante annos non bene multos; forte non tantum contra
præstantiores Politicos, sed ipsam rei experientiam, opti-
mam omnium magistram. Nunquid autem ex ratione &
salute publicâ fuerit, si veterem hanc & radicatam in ipsa
experientia opinionem *de mixtione Rerum publicarum* an-
tiquâ sede & possessione sua movebimus, & in illius lo-
cum *monstruosam de monstriosis Rebus publicis* novitatem sub-
stituemus. utur ex Politicis non minoris forte & eruditio-
nis & famæ fuerit, qui insolitam hanc rem insolito nomi-
ni *hæreseos politica* postulare non dubitaverit vid. Pacif. &
Lap. Struct. & not. p. 391. Sed quid prolixis illis nugis, ne-
quid dicas gravius, prolixus esse sustineo. Manet, quod
quam diu evictæ veritates non fuerint, novitates ille tuæ,
observari mereantur, ab illis præsertim qui in specula sunt
constituti, ut quid ecclesiæ aut reipublicæ individuis illis
in malo sociis, detrimentum afferre possit, v. gili semper
oculo intueantur: sic, ut in vitio poni non debeat, sive in
Scania fuerint, sive in Svecia, vel ubicunque tandem ma-
luerint

lum inde timeri poterat, qui malo huic, vel mali tantum periculo, obviam ire voluerunt. Il igitur qui in tali tua fama, talique rerum tuarum statu, de libris tuis per typos publicè divulgandis providè monuerunt, unde male audirent vel paterentur, mali nihil patrarunt; quamvis humanæ illorum actiones humanorum errorum rubigine tangi & tentari facile potuerint; nec enim humani quidquam alienum à se putabunt, optimi hi homines. Quod autem sic grande mali nomen est, quo Tu, mi Dnc. Pufendorfi, hoc eorum officium non traduxeris? Quidquid in hoc studio positum fuit, *infamis Tibi fraus est, sunt scædæ calumniandi artes* apol. p 75. *Insultus quos Diabolus molitur in pios solet* p.80. *Improborum malevolorum calumnia* ibi. Et quid opus est verbis ubi rerum testimonia absurde & asfatim adsunt? legat quisquis legere latine & intelligere poterit quæ apologiæ tuæ ἀπολογία τῆς ἀ π. 70. usque ad finem vel toto potius hoc famoso opere, furor dicam an præceps iræ incogitantia! scripsit; non spero amplius dubium erit, quod non contemptim tantum, sed & injuriose habueris eos etiam Dei servos & nuncios, qui de Tua anima in ultimo illo severioris iudicii die, Deo, cui abditum est nihil, rationem reddere debebunt. Fixo igitur & firmo talo stat illud meum argumentum, quo tuam Mi Dnc. Pufendorfi juris naturalis Doctoris & Professoris in ipsius jus naturæ iniquitatem arguebam.

Quicumq; in eos, quos ob exercitum amoris divini officium amare quam maxime debebat, amarulentia, sarcasmis & conviciis quam maxime potest, maxime vexat; in contra jus naturæ inique agit.

Atque Dominus Sam Pufen. Ergo.

Nostrum Dnc Pufendorfi, canym esse rodere & sugillare, leonum fortiam contingere & comminuere. Non igitur

quæ sic serio & firmiter dicta à me fuerant & asserta, tu vel
sugillare vel rodere debebas, sed vim & robur argumenti
frangere. Proinde quod Tu juris naturalis inclutus Do-
ctor & Professor, in publicis Disputationibus illos, qui The-
sibus Tuis opponunt jubere soles, id ego à Te in hac ve-
ritatis palæstra, ea qua id opus est reverentia & humanitate,
peto: *Responde ad Syllogismum*: Secus quamdiu feceris,
quantumq; egeris, nil nisi magno molimine magnas nu-
gas egeris, ex quibus causæ tuæ malitiam, si qui mali non
sunt, intelligere eo rectius poterunt, sed jam tua juris Na-
turalis Professoris & Doctoris in jus naturæ iniquitas evi-
cta satis & demonstrata est, argumentis, quæ apud corda-
tos quosque & intelligentes non possunt non tam diu va-
lere, donec invalida quod sint rite à Te ostensum fuerit.
Credito enim, M. Dne. Pufendorfii, etiam Gardelegiæ ha-
bitare, qui quomodo in disputationibus res agi debeat non
ignorant, & quibus risum debes, si quod onus probandi
Tibi auctori convenit, in alios transferre volueris, aut de-
clinare quo minus imputati criminis evictionem, quam sa-
na Tibi ratio apponit suscipere velis. Pergemus ad alia.
Quando illam tuam in jus naturæ iniquitatem sic probâ-
ram, ut Tu ad illam vim argumentorum præter calumni-
as dicere nihil habueris, jam alteram partem occupat, non
aliqua Asinii alicujus Tenebrionis defensio; sed infelici-
tatis Tuæ in scrutinio juris naturæ ostensio. Primum mihi
ab impietate tua argumentum erat, & quod credere non
possem, Deum in tanti momenti negotio æquum fore &
benignum, qui sic se bonis & innocentibus durum & ini-
quum exhibet. Neque tamen hic substitit oratio, in rem
ipsam ivi, & quam, quod dicitur, in ipso limine aberrave-
ris neque illum, quem ratio imperat ductum secutus fue-
ris, ostendi; quando non in ea, quæ hominis essentiam
consti-

constituit, Rationalitate, sed quæ eam consequitur, Socialitate, illud quocum Deus hominem considerat, jus quævisisti. Tu neque, quàm in hominis Essentiali, quod dicitur, Constitutivo, quærendum non sit, neque quod Socialitas Rationem hominis constituat, contra asseruisti; adeoque tantus Disputator academicus novo modo, non ad Præmissas sed ad Conclusionem respondit! Et vide quam hic instar angvillæ lubricus esse velis, ut, ne tenearis, elabi possis. Controversia erat non de primaria quadam in disciplina juris naturalis propositione, quæ inibi principem & primum locum obtineret, sub qua aliæ quædam propositiones facile possint subsumi & in eandem resolvi. Neque enim id dubium habet, quod jus naturæ etiam circa socialitatem, cui aptus natus est homo, versetur, quodque adco leges de conservanda hominum societate naturales sint, & partem non minimam illius juris occupent. De fundamento adæquato, quod vocant, juris naturæ sermo erat, id quod cum negare aperte non ausis, ut dubium habeas Lectorem, ne forte ipsi mala causa pelluceat, *Te per fundamentum intelligere, ais, primariam* (an ultima omnium sit nec ne incertum est) *propositionem in juris naturalis disciplina* (num illa ad partem aliquam vel totam pertineat æque incertum) *sub qua cetera Propositiones* (an omnes, an plures, an pauciores, non constat) *facile subsumi & in quam resolvi possunt. Eo sensu quo in sacris literis dilectio summa legis dicitur.* Jam quamcunque Te in partem verses, Mi Dne. Pufendorfi, tenebere tamen nec elabi facile poteris. Quod si enim *fundamentum tibi est Propositio in juris naturalis disciplina sub qua cetera subsumi possunt, & in quam resolvi, ad eum modum, eo sensu quo dilectio Christiana,* non potest non esse adæquatum universi juris naturalis fundamentum seu propositio sic in intentione prima

& resolutione ultima, ut NB. omnes cæteræ in hac disciplina propositiones sub hac subsunt & in hanc resolvi debent. Etenim dilectio sic legis (Decalogi) summa est, ut omnia illius præcepta virtualiter, cœu scholæ loquuntur, in se contineat *scilicet legis ἀληθινὰ*, id quod habet D. vus gentium apostolus Rom. XIII. v. 11. Quod si igitur eodem modo & sensu illa Tibi propositio societatis erga alios pacificæ prima fuerit in disciplina & illa, *in quam reliqua resolvi debent*; jam, quemadmodum is qui dilexit, universam Decalogi legem unâ observavit, ita qui societatem erga alios pacificè coluit, omnem naturæ legem implevit. Ex qua quidem propositione *necti non debent*, ut putat Dnus. Pufendorfius, cum sponte sua fluant *pestifera illa consequentia, quas in Christiana sua ostensione adduxit Vigil*; quod nominis quantum opere sugillant Empactæ, mihi tamen & divini muneris & honoris fuerit amabilissimum, ex Ezech. Propheta cap. III. v. 17. & XXXIII. v. 7. Quæso autem Te quisquis es lector benevole, si vacat & iudicare animus est, lege cum cura & attentione ea, quæ de fontica hac causa, circa Juris naturalis Propositionem fundamentalem, in quam omne quidquid illius est resolvi debet, videbis, spero, si quidquam in hoc tam nobili studio profeceris, quam sint *frigida & febriculosa* omnia, quæ illis reputit Magnus naturalium legum Doctor Pufendorfius. Illa autem quæ sequuntur mihi sic intelligenti esse non licuit ut intelligam. Credo, mi Dne. Pufendorfi, aliquid dicere voluisti, ne nihil dicere potuisse videaris. Negaveram ego, id quod Tu asserueras, quin portentosa socialitati tuæ fundamenti loco substraveras effatum; *Religio quatenus ad disciplinam juris naturalis pertinet intra spheram hujus vite terminatur*. Et hinc Tua est argumentatio: Ergo *Gardebia nova jam religio surgit qua citra operam salvatoris*

nostri

*nostræ ex sola illa notitia circa cultum Dei, quæ in hac condi-
tione ex rationis lumine haurimus, salutem æternam confert. Si
a me usurpatæ fuissent argutiæ, certe aut notum illud occi-
nissis; Dar sine mente sonos, aut quæ majoris momenti a-
pologia Tibi esse solet: Rudere visus homo, bellua visa loqui,
Intra sphaeram hujus vitæ terminari mihi, ex recepto loquen-
di usu, significat hujus vitæ finibus concludi, neque ad alte-
rius usum extendi. Quod si igitur intra sphaeram hujus vitæ
terminatur Religio, jam ad alteram non pertinebit. Si autem
jus naturale nihil fuerit nisi disciplina, de colenda publice &
observanda pacifica erga alios societate; jam non video quis
alius sit ex propria sua, quæ naturalis juris est, consideratione,
Religionis usus, nisi ut hujus vitæ in societate erga alios pu-
blice servandæ commoda juvet, adeoque reipublicæ conser-
vandæ vinculum sit & medium, id quod facile atheni quilibet
& seculi nostræ irrisores largientur. Quod si autem expediat,
ut publicè civitas personet ejusmodi doctrinis, quæ fini & usui
civitatum congruunt, illis imbui debet juvenus, jam sive turpis
sit sive honesta, sive vera sive falsa religio, parum interest, mo-
do huic civitatum fini apta sit & congruens. Sed quid cum ra-
tione ago tecum, mi Dne. Pufend. qui quamvis ratione non
careas, ejurasse tamen illam videris, mecum ubi agere institu-
is. Ut, quam periculosa essent & noxia novitatum tuarum as-
sertiones, liquido ostenderem, tantum in specimen unam al-
teramve adduxi, & quam malæ sint, quæ inde fluant, sequelæ
per Instantias, quas vocant oculares, quasi rerum Demonstrations
indicavi. Tu tantus Leo, si confringere non rodere
voluisses, instantiæ quam sint aptæ minus, evincere debebas,
non graculorum more, ac si è Psittacorum regione hospes
nobis novus accesseris, de iis, quæ nec cohærent, nec ad rem
pertinent, nescio quæ garrere. Ecce autem, mi Dne. Pufen-
dorfi, illa quæ causam tuam propius tangebant, sic penitus in-
rasta dimittis. Quod Tu autor sis illius infelicitatis in Svecia
Dialogi de Polygamia, nunquam ego vel asserui vel etiam
credidi, sic ut non possit non repercuti in Te mendacii & fa-
dam*

dum calumniam crimen, ejus reum me egisti, ex hac ratione quod *Te latitare sub isto sinceri VVarenbergii nomine aperte arguerim*. Fateor tamen ex in quo quid super hac causa publice scripseras legere potui, dubium me habuisse, num etiam hunc moralitatis Christianæ articulum à prima Christianitate sanctè habitum, de Polygamia divinitus interdicta crederes, aut potius istis tuis scriptionibus in dubium vocares. Sic igitur satis aperte & cordate locutus fui: *Id in doctore & professore Christiano, in academia presertim Christiana & puriori quidem Evangelicæ Religionis Lutheranæ, intolerabile est penitus, quando scribit, se non capere quod per licentiam potissimum Polygamia atheismo sibi aditum sternere moliat, quodq; ut ad excitandam pietatem aliud quid domestica calamitates faciunt, longe maximum videatur pietatis incrementum sumptura per introductam Polygamiam. Itaque tandem animam à Christianitate degenerem aperte prodii Pufendorf, ut vel Polygamiam impiam verboque divino veritam neges, aut impietatem pietatis causam statuas. Quod si impiam non censeres verboque divino veritam Polygamiam, que quæso Tibi injuria fuisset, ad publicam presertim famam illam quam animo tenes opinionem imputare: impiam autem verboque divino adversam illam si putas, qui sit, ut qui Christianus haberi cupis, ex re impia pietatis incrementum & illud quidem longe maximum polliceri potueris? p. 61 62.* Et ad hæc objecta sic tu prorsus conticuisti. At enim animus Tibi fuit ex ratione nihil, ex cavillis & convitiis omnia agere, ut, quod Tu alieno nomini Viri honestissimi tam contumeliose lusisti de Gryllo campestri, in te possibile ostenderes, & inaudito hactenus exemplo doceres, quàm, qui homo esse debebat Dnus. Sam. Pufend, *teiritæam & inficetam scarabæ naturam sortitus fuerit, quin tantus literarum Heros olim, nunc purus putus scarabæ factus sit, qui in pomis volvendis unice occuparetur*: sic enim in materia fetida est tua literarum elegantia Epistolæ hujus vel famosi potius libelli lit. B. q. fac. 2. Mihi interim sic firmus & tutus innocentia clypeus est, ut quidquid in illum vibratum fuerit calumniarum, protervitarum, illusionum & malorum nominum, non possit non inde reperi, & in autoris ipsius caput retundi. Equidem non me clam est, id quod jam de suo tempore conquerebatur Magnus Scaliger, *quantum sit hodie obre-*

*Stationis favor, ut homines portentosos posui scriptis & maledicis, quam
bona fragilis & modestis delectentur. Hinc ubi aculeatam hanc in
me maledicentiam publice divendi per orbem videre debui,
non potui non cum Davide, dilecto illo omnipotentis Dei, in-
gemiscere: Domine libera animam meam à labiis iniquis, & lingua
dolosâ. quid detur tibi aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam,
sagitta potentis acuta cum carbonibus desolatoriis. Ps. 120. v. 3. 4.*

At enim quod idem mihi in solatium scripsit Scaliger,
*Magnam sibi met injuriam fecerit, qui se bene aut male audire in im-
proborum arbitrio situm esse putavit, & non potius hac pratervehit an-
res suas, quam animo suo herere patitur. Quam igitur maxime vo-
luit ægre facere ægerrimæ mentis homo, minimum tamen
potuit, præsertim cum is, qui consolator est. S. S. in memoriam
revocaret illud, quo Fratres meos jamdum antea crexeram,
solatium: Beati estis cum maledixerint vobis & persecuti fuerint vos
& dixerint omne malum verbum adversum vos, mentientes contra me,
gaudete & exultate quoniam merces vestra multa in cælis. Sic enim
persecuti sunt Prophetas qui fuerunt ante vos! Quam ego innocu* *Matthæ*
*am illam Dissertationem de Polygamia absq; omni ullius in-
V*
*juriam, in veritatis piam assertionem, scribere voluerim, ille
novit qui abdita mentis nostræ scrutatur, & arcana cordis in
aprico ponit; Et hic crede mi Dn. Pufend., hic videbit, hic
judicabit. Vetustum Germanis & jam usu toties & experien-
tia comprobatum diverbium*

*Wer Obrigkeit und Priester schänd / Stimme selten ja ein gutes End.
Quam Tu in his affatim feceris, jam publice constat; neq; ta-
men omnium dierum sol Tibi occidit. Quæ post hanc vitam
te manet vindicta, gravior est. Divus enim gentium doctor,
quando eos recenser, qui ob peccatorum atrocitatem æterna
salute excludi debent, raptoribus bonorum pejores illas bo-
næ famæ harpyas ad latus ponit, & quam ἀρπάζες & λωσφόροι ra-
ptores & maledici convitiatores regnum Dei non accipient sic
satis aperte dicit 1. Cor. VI. v. 10. Quamdiu autem primam il-
lam, quam prætendis, injuriam ex meo super Polygamia
scripto liquidò non ostenderis, id quod onus Tibi non ex civilis
tantum juris constitutione, quæ forte Tibi febriculosa est nimis, sed
ex ipsius rationis dicta mine incumbit; non possunt non omnia il-*

ia quæ in ἀπολογία & tua apologia & in famosa hac Epistola sic
 contumeliose & probrose in nre scripta sunt λοιδορεῖν, maledicen-
 tiz & atroces injuriæ esse; sic ut tu vel tantum propter hæc in me
 tam injuste jacta probra, donec sinceram ac veram pœnitentiam
 Christiane egeris æternæ salutis incapax esse debueris. Cogita igitur,
 Mi Dn. Pufend., cogita & ex ratione simul & pietate expende à
 quo vecors illa libido, tuo ut animo morem geras, præcipitem Te
 dederit! Fortissimis literarum Heroibus ob insignem eruditionem
 tuam, nisi illa abuti voluisses, non immerito accenseri potuisses, &
 ecce ad vilissimam illam sortem, quæ nec leves anus satis decet
 per illam maledicendi & calumniandi peritiam Te abjicis. Aquila
 in orbe literario esse poteras, & ecce ad simeta Te prosternis sca-
 rabæus, ut sordida illa convitiatorum poma sic operosè volvas. Et
 quod omnium miserimum est, inter Christianos à Christianis na-
 tus & educatus, cœlestis gratiæ filius esse poteras, & ecce viperarum
 venenatarum progenies esse voluisti, ut ad morem antiqui serpen-
 tis, in eos qui non laferant, virus effunderes. Mihi certe in scæda hæc
 palæstra certare integrum non est: herbam lubens porrigo. Quod
 si enim *quis litigiosus contendendi libidine ducitur, scito illud in more
 positum nobis non esse, neque etiam ecclesie Dei.* Quod si autem Te so-
 lum intelligere aliquid puras in illa, quam forte diligenter satis
 coluisti, naturalis juris disciplina, facis næ intelligendo, ut nihil
 intelligas, neque id Tibi credent homines, qui quam minus trita sit
 via ad Joviam hanc portam vel mediocriter capiunt. Si rem cum
 re, argumentum cum argumento conferre animus fuerit, mihi &
 hoc & omne, quod pro veritate agitur bellum, milkabitur, nec vinci
 minus quam vincere pulchrum erit. Etenim id quod denuo habet
 Scaliger, *Demonstrationi villas dare manus Philosophi est; adversari
 ne hominibus qui dem, ne dum Philosophi.* Interea illud unum mi Dn. Pu-
 fendorfi credito, quam operose & impetuose in me egeris, non tam-
 men per Dei mei gratiam me commotum iri à Christianitatis officio
 ut non Tibi etiam quam atrocissime maledicenti audenter benedi-
 cam & pro Te persequente & calumniante me, indefinenter orem.
 V. v. 44. *Deus misericordiarum pater det pœnitentiam ad agnitionem verita-
 tis ut respicias à laqueo illis Diaboli principis calumniantium, quibus
 ad illius voluntatem detentus & captivus hactenus fuisti.* 2. Tim. 2. v. 25,
 26. In quo quidem pio voto, certè corditus factò, desino Teq; eru-
 ditissime Vir & valere, & salvere, & non docte tantum, & gloriose sed
 & humaniter pie & Christiane quæcunq; egis, egero jubeo. E. V.
 adpiæ quæq; vota & studia officiosissimum

1. Cor. XI.
 v. 6.

Math.
 V. v. 44.
 45.

latic
co-
mo
iam
igi-
de d
n Te
nem
es, &
ecce
illa
ca-
Et
na.
um
no
ad
od
ore
o-
is
il
ic
n
x
i
t
s
-
)

